

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Ryszard Małecki

po rozpoznaniu 18 maja 2022 r., w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej z siedzibą w P.

przeciwko Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 10 września 2021 r.

sygn. akt I C 1969/20:

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda 135 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

Ryszard Małecki

UZASADNIENIE

(...) sp.z.o.o. z siedzibą w P. pozwem wniesionym do Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda w P. w dniu 20 lipca 2020 r. domagała się zasądzenie od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 782,84 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 437,24 zł od dnia 24 listopad 2015 r. do dnia zapłaty i od kwoty 345,60 zł od dnia 22 maja 2015 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że pozwany w dniu 19 listopada 2014 r. zawarł z M. W. umowę kredytu konsumenckiego nr (...) termin spłaty został określony na dzień 3 grudnia 2021 r. Jednocześnie Bank na podstawie łączącej strony umowy pobrał prowizję w wysokości 370,06 zł. Następnie powódka podkreśliła, że kredytobiorczyni w dniu 7 maj 2015 r. dokonała przedterminowej spłaty zobowiązania, lecz pomimo tego pozwany nie zwrócił jej prowizji w części wynikającej proporcjonalnie ze skrócenia okresu obowiązywania umowy. Następnie strona pozwana w dniu 7 maja 2015 r. zawarła z M. W. kolejną umowę kredytu konsumenckiego oznaczoną nr (...) z terminem spłaty określonym w tym przypadku na dzień 15 maja 2021 r. Kredytobiorczyni w dniu 9 listopada 2015 r. dokonała przedterminowej spłaty tego zobowiązania, przy czym bank (...) również w tym przypadku nie zwrócił M. W. prowizji w części wynikającej proporcjonalnie ze skrócenia okresu trwania umowy. Powódka podniosła również, że swoje roszczenie wywodzi z umowy cesji na podstawie której nabyła wszystkie wierzytelności wobec pozwanego

banku, które pierwotnie przysługiwały kredytobiorczyni. Powódka wskazała, że powiadomiła stronę pozwaną o dokonanym przelewie wierzytelności bezskutecznie wzywając ją do spełnienia świadczenia.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 września 2020 r. (sygn. akt I Nc 2481/20) referendarz Sądowy Sądu Rejonowego-Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu uwzględnił w całości roszczenie powódki zasądzając na jej rzecz dochodzoną kwotę wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie i kosztami procesu.

Od powyższego nakazu pozwany wywiódł sprzeciw zaskarżając wydane orzeczenie w całości wnosząc jednocześnie o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia od uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzono do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwany przedstawił szereg argumentów na poparcie zasadności wniesionego sprzeciwu.

Wyrokiem z dnia 10 września 2021 r. w sprawie sygn. I C 1969/20 Sąd Rejonowy Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu w pkt. 1 zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 782,84 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, w pkt. 2 oddalił powództwo w pozostałym zakresie, w punkcie 3 kosztami procesu obciążył w całości pozwanego i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 387 zł, w tym kwotę 270 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany .

Apelujący reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika zaskarżył orzeczenie w części tj. w zakresie punktu 1 i 3 , zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie:

1. art. 235²§1 pkt. 2 i 5 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i pominięcie dowodu z przesłuchania świadka M. W. oraz dowodu z dokumentów w postaci umów cesji, podczas gdy dowody zmierzały do wykazania faktów istotnych dla sprawy tj. braku ekwiwalentności umowy cesji oraz zawarcia umowy na warunkach wyraźnie krzywdzących dla konsumentów, które to naruszenie miało wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia przez nieuwzględnienie zarzutu nieważności umowy cesji,

2. art.65 ust. 1 i 2 k.c. w zw. z art. 506 §1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że umowa pożyczki z dnia 07.05.2015 r. i umowa pożyczki z dnia 09.11.2015 r. nie stanowiły umowy nowacji, podczas gdy umowa pożyczki z dnia 07.05.2015 r. i umowa pożyczki z dnia 09.07.2015 r. stanowiły umowy nowacji gdyż zostały zawarte w celu umorzenia zobowiązania wynikającego odpowiednio z umowy pożyczki z dnia 19.11.2014 r. i umowy pożyczki z dnia 07.05.2015 r.

3. art.49 ust. 1 ustawy z dnia 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim w zw. z art.506§1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że wygaśnięcie zobowiązań kredytobiorcy z tytułu umowy kredytu na skutek nowacji należy uznać za sposób wygaśnięcia zobowiązania objęty zakresem art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, podczas gdy zgodnie z powyższym przepisem skutek w postaci obniżenia całkowitego kosztu kredytu następuje jedynie w przypadku spłaty całości kredytu, a nowacja stanowi odrębny od spłaty sposób zakończenia zobowiązania w związku z czym nie mieści się w zakresie art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim,

4. art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że w przypadku przedterminowej spłaty kredytu obniżeniu ulegają wszystkie koszty kredytu bez względu na to, czy dotyczą one okresu o który skrócono czas obowiązywania umowy, podczas gdy zgodnie z powyższym przepisem w przypadku przedterminowej spłaty kredytu obniżeniu ulegają tylko te koszty, które dotyczą okresu o który skrócono czas obowiązywania umowy,

5. art.49 ust.1 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że redukcja całkowitego kosztu kredytu ma charakter proporcjonalny tj. winna być dokonana proporcjonalnie do okresu o który skrócono czas trwania umowy, podczas gdy zastosowanie takiej metody rozliczeń nie znajduje uzasadnienia w obowiązujących przepisach,

6. art.58§1 k.c. w zw. z art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że zawarta pomiędzy powodem a kredytobiorcą umowa cesji nie ma na celu obejścia ustawy, podczas gdy art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim na celu szczególną ochronę wyłącznie kredytobiorcy- konsumenta w relacji z przedsiębiorcą- bankiem a nie ochronę profesjonalnego podmiotu nabywającego wierzytelności konsumentów poniżej ich wartości, a zatem umowa cesji miała na celu obejście przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, w związku z czym umowę tę należy uznać za nieważną,

7. art. 58§2 k.c. w zw. z art. 509§1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że umowa cesji zawarta pomiędzy powodem a kredytobiorcą jest ważna, podczas gdy umowa cesji naruszała zasady współżycia społecznego a tym samym jest dotknięta sankcją nieważności bezwzględnej,

Wskazując na powyższe powód wniósł o:

a) zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości,

b) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Powód w **odpowiedzi na apelację** powód wniósł o oddalenie apelacji jako oczywiście bezzasadnej, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Niniejsza sprawa była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym. Zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c., w postępowaniu tym, jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadzał dowodów, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia z przytoczeniem przepisów prawa. Skoro zatem Sąd Okręgowy dowodów nie przeprowadzał, to można od razu przejść do wyjaśnienia podstawy prawnej wydanego w drugiej instancji orzeczenia.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji, przyjmując je za własne.

Stosownie do art. 49 ust. 1 w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Przepis ten implementuje do polskiego porządku prawnego art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki. Art. 16 ust. 1 dyrektywy stanowi natomiast, że konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd I instancji nie naruszył art. 49 ust. 1 poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że w przypadku przedterminowej spłaty kredytu, obniżeniu ulega całkowity koszt kredytu, w tym prowizja, ani poprzez przyjęcie, że redukcja całkowitego kosztu kredytu ma charakter proporcjonalny.

Przepis art. 49 ust. 1 ustawy dotyczy wyraźnie całkowitego kosztu kredytu. Całkowity koszt kredytu to z kolei, zgodnie z art. 5 pkt 6 ustawy wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Art. 49 ust. 1 ustawy dotyczy zatem wszelkiego rodzaju kosztów wymienionych w art. 5 pkt 6. Nie rozróżniają one kosztów na – jakby chciał skarżący – takie, których wysokość zależy od czasu trwania umowy i takie, których wysokość jest stała bez względu na czas obowiązywania umowy. Uniemożliwia to obchodzenie art. 49 ust. 1, godzące w jego istotę i cel, poprzez zastrzeżenie kosztów, których wysokość jest stała bez względu na czas obowiązywania umowy, które przy interpretacji proponowanej przez skarżącego, w razie wcześniejszej spłaty kredytu nie podlegały zwrotowi.

Zastrzeżenie w art. 49 ust. 1, że całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą, określa natomiast sposób obliczenia kwoty należnej do zwrotu w razie przedterminowej spłaty kredytu, tj. że obniżenie kosztów ma charakter proporcjonalny z uwzględnieniem czasu od dnia dokonanej wcześniejszej spłaty do dnia spłaty określonej w umowie. Ustawodawca wyraźnie zaznaczył w tym przepisie, że obniżeniu podlegają nawet te koszty, które konsument poniósł przed spłatą, a zatem nie ograniczył prawa do obniżenia kosztów kredytu do tego, kiedy został on poniesiony, w jaki sposób i za jakie czynności.

Wykładnia ta uwzględnia także przytoczoną powyżej treść art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE, z której wynika, że obniżeniu podlegają odsetki i wszelkie pozostałe koszty, składające się na całkowity koszt kredytu.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18 potwierdził, że art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta, a zatem także prowizję. Skuteczność prawa konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu byłaby osłabiona, gdyby obniżenie kredytu mogło ograniczyć się do uwzględnienia jedynie kosztów przedstawionych przez kredytodawcę jako zależne od okresu obowiązywania umowy, ponieważ wysokość i podział kosztów są określane jednostronnie przez bank, a rozliczenie kosztów może obejmować pewną marżę zysku. Ponadto ograniczenie możliwości obniżenia całkowitego kosztu kredytu jedynie do kosztów wyraźnie związanych z okresem obowiązywania umowy, pociągałoby za sobą ryzyko, że konsument zostanie obciążony wyższymi jednorazowymi płatnościami w chwili zawarcia umowy o kredyt, ponieważ kredytodawca mógłby próbować ograniczyć do minimum koszty zależne od okresu obowiązywania umowy.

Również w zapadłej już po wydaniu ww. wyroku Trybunału Sprawiedliwości uchwale z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie III CZP 45/19 Sąd Najwyższy w okolicznościach faktycznych analogicznych do mających miejsce w niniejszej sprawie orzekł, że przewidziane w art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim uprawnienie konsumenta do obniżenia całkowitego kosztu kredytu w przypadku jego spłaty w całości przed terminem określonym w umowie obejmuje także prowizję za udzielenie kredytu.

Zastosowany przez Sąd Rejonowy sposób wyliczenia obniżenia prowizji zaprezentowany przez powoda w pozwie jest prawidłowy. Jak wyjaśniono już powyżej, zastrzeżenie w art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, że całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą, określa sposób obliczenia kwoty należnej do zwrotu w razie przedterminowej spłaty kredytu, tj. że obniżenie kosztów ma charakter proporcjonalny z uwzględnieniem

czasu od dnia dokonanej wcześniejszej spłaty do dnia spłaty określonej w umowie. Obniżenie to następuje zatem z zastosowaniem kryterium czasowego - okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy.

Podsumowując, Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował art. 49 ust. 1 zarówno w zakresie ustalenia, że koszty w nim wymienione obejmują także prowizję, jak i mechanizmu jej obniżenia.

Nieuzasadnione okazały się zarzuty naruszenia art. 65 ust. 1 i 2 k.c. w zw. z art. 506 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że umowa pożyczki z dnia 07.05.2015 r. i umowa pożyczki z dnia 09.11.2015 r. nie stanowiły umowy nowacji.

Do zakwalifikowania umowy pożyczki jako odnowienia niezbędne jest istnienie jednoznacznych ustaleń, iż w zakresie istniejącego między stronami stosunku prawnego dłużnik za zgodą wierzyciela zobowiązał się spełnić inne świadczenie albo nawet to samo, ale z innej podstawy prawnej. Konieczność istnienia takich jednoznacznych ustaleń wynika pośrednio także z art. 506 § 2 k.c. Przepis ten stanowi bowiem wyraźnie, że w razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Zawarcie umowy odnowienia, a więc wykazanie istnienia wszystkich niezbędnych przesłanek odnowienia, musi udowodnić osoba, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Zamiaru stron zawarcia umowy odnowienia nie można domniemywać, musi on być dostatecznie uzewnętrznlony.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu I instancji, że w niniejszej sprawie nie doszło do nowacji, lecz do zawarcia nowej umowy pożyczki, która w części została przeznaczona na spłatę poprzedniej.

Niezasadne były także zarzuty apelującego dotyczące nieważności zawartej pomiędzy powodem a kredytobiorcą umowy cesji, dzieląc w tym zakresie stanowisko Sąd I instancji wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 4.11.2021 r. w sprawie II Ca 1674/21.

Pozwany nie wykazał działania jednej bądź obu stron umowy cesji w celu obejścia ustawy. Roszczenie o zwrot prowizji powstało na gruncie normy regulującej stosunki kredytodawców i pożyczkodawców z konsumentami, co nie wyłącza możliwości zbycia przez konsumenta przysługującego mu roszczenia na rzecz przedsiębiorcy. Poza wyraźnie wskazanymi wyjątkami brak jest bowiem ograniczeń prawnych w zakresie przeniesienia roszczenia w zależności od jego źródła. Brak jest również normy, która ograniczałaby swobodę konsumenta w zakresie wyboru podmiotu, na rzecz którego może dokonać przelewu przysługującej mu wierzytelności z umowy z bankiem. Obrót wierzytelnościami jest dopuszczalny, również w przypadku wierzytelności konsumenckich. Podkreślić należy w tym kontekście, że nie dochodzi w takim przypadku do nowego ukształtowania podmiotowego określonego stosunku prawnego istniejącego pomiędzy konsumentem i bankiem, skonstruowanego w sposób szczególny z uwagi na ochronę przysługującą konsumentowi i o uzyskanie w ten sposób przez przedsiębiorcę pozycji uprzywilejowanej, zastrzeżonej tylko dla konsumenta. Chodzi wyłącznie o rozporządzenie przez konsumenta nabytym w tym stosunku prawnym, już zakończonym, określonym uprawnieniem – w tym zakresie nie istnieją natomiast żadne ograniczenia, a konsument może przysługującym mu prawem majątkowym zadysponować na rzecz dowolnie wybranej osoby, także przedsiębiorcy.

Przede wszystkim jednak za sprzeczne z art. 5 kc. należy uznać powoływanie się przez pozwanego na zarzuty motywowane rzekomą troską o interes konsumenta w sytuacji, gdy u podstaw roszczenia skierowanego przez pozwanego leży właśnie naruszenie przez niego interesów tegoż konsumenta. Próba podważenia ważności umów sprzedaży wierzytelności zawieranych pomiędzy konsumentem i podmiotem zajmującym się gospodarczo skupowaniem takich wierzytelności z uwagi na rzekomą nieekwiwalentność świadczeń musi być uznana wyłącznie za taktykę procesową strony pozwanej.

W konsekwencji Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosków pozwanego zawartych w apelacji: o przesłuchanie świadka, o zobowiązanie powoda do przedłożenia oryginałów umów cesji wierzytelności, o

przeprowadzenie dowodów z dokumentów opisanych w apelacji i o przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego.

Wobec bezzasadności argumentacji podniesionej w apelacji podlegała ona w punkcie 1 oddaleniu w całości na podstawie art. 385 k.p.c.

Koszty procesu w instancji odwoławczej obciążają pozwanego jako przegrywającego ten etap postępowania na podstawie art. 98 § 1 kpc. Na koszty powódki złożyło się wynagrodzenie jej pełnomocnika w kwocie 135 zł ustalone na podstawie § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Ryszard Małecki